

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Stefan Krajewski Sekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Aleksandra Szelągowska, zastępca dyrektora Departamentu Budżetu, tel. 22 623 17 64, Aleksandra.Szelągowska@minrol.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 25.03.2024 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac: UD37</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz.U. z 2019 r. poz. 477) w art. 3 ust. 1 pkt 1 wskazuje katalog upraw, których ubezpieczenie uprawnia producentów rolnych do uzyskania dopłat do składek ubezpieczenia. Obecnie stosowane są z budżetu państwa dopłaty do składek producentów rolnych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia od wystąpienia następujących zdarzeń losowych dla produkcji roślinnej (tj. upraw – zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych) od: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, suszy, ujemnych skutków przezimowania lub przymrozków wiosennych.

Zmiany zaproponowane w ustawie są odpowiedzią na wnioski zgłaszane do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w związku z rosnącą popularnością upraw słonecznika, facelii, lnu, konopi włóknistych, bobowatych drobnonasiennych, roślin zielarskich, gorzycy, soi oraz gryki, które są ważnym elementem w działalności rolniczej.

Wprowadzenie proponowanych zmian w ustawie o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w zakresie rozszerzenia katalogu upraw objętych dopłatami do składek ubezpieczenia oraz zwiększenie z 65 do 70 % dopłat do składek ubezpieczenia umożliwi ubezpieczenie szerszego katalogu upraw rolnych przez producentów rolnych.

Ponadto pomimo rozszerzania zakresu upraw oraz udziału budżetu państwa w opłatach składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w dalszym ciągu osiągnąć nie są zadawalające. W szczególności % ubezpieczonych gospodarstw rolnych oraz powierzchnia ubezpieczonych upraw rolnych nie wypełnia planowanych efektów.

Ubezpieczenie	2009	2015	2019	2020	2021	2022	2023
Kwota wydatków w ustawie budżetowej w tys. zł	150 000	200 717	650 717	400 000	900 000	1 563 057	1 120 504
Kwota wykorzystana w tys. zł	131 000	173 375	459 120	343 546	549 506	760 140	625 730
Uprawy rolne							
Ilość umów – szt.	144 000	139 108	214 809	184 343	187 620	218 795	207 748
Udział producentów rolnych z wykupionym ubezpieczeniem %	9,7	10	15,5	14,3	14,5	16,9	15,8
Powierzchnia upraw ha	2 808 104	2 823 606	3 255 697	3 940 472	3 679 892	4 072 000	3 651 768
Udział ubezpieczonych upraw w pow. upraw %	21	26	30	36	34	37	27,1

Zwierzęta gospodarskie							
Ilość umów – szt.	248	477	891	812	811	882	828
Liczba ubezpieczonych zwierząt	235 005	13 15 432	19 314 484	19 349 153	21 912 710	22 535 500	22 240 798

Przewiduje się, że powyższe podwyższenie o 5 % dopłat do składek ubezpieczenia powinno zachęcić producentów rolnych do zwiększenia powierzchni ubezpieczonych upraw rolnych o 10 %, przy założeniu że po wzroście w 2016 r. dopłat z 50 do 65 % w 2023 r. w porównaniu do 2015 r. wzrost powierzchni ubezpieczonych upraw wyniósł 30 %.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W projekcie ustawy proponuje się rozszerzenie katalogu upraw, do których stosowane będą z budżetu państwa dopłaty do składek producentów rolnych o słonecznik, facelię, len, konopie włókniste, bobowate drobnonasienne, rośliny zielarskie i gorczyca oraz doprecyzowanie uprawy gryki jako zboża oraz soi jako rośliny z rodziny bobowatych mieszczących się w dotychczasowym katalogu upraw. Przewiduje się, że zwiększy to powierzchnię ubezpieczonych upraw rolnych o ok. 100 tys. ha.

Ponadto biorąc pod uwagę że zgodnie z pkt 411 *Wytycznych Komisji Europejskiej w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich (Dz. Urz. UE 2022 C 485/1)* intensywność pomocy nie może przekroczyć 70 % kosztów składki ubezpieczeniowej - w projekcie ustawy proponuje się podniesienie maksymalnej wysokości dopłat z budżetu państwa do składki producenta rolnego z tytułu ubezpieczenia upraw i zwierząt gospodarskich z 65% do 70%. W 2016 r. podwyższono dopłaty do składek ubezpieczenia z 50 do 65 % i utrzymywano ten poziom dopłat przez kolejne lata. Przewiduje się, że powyższe podwyższenie o 5 % dopłat do składek powinno zachęcić producentów rolnych do zwiększenia powierzchni ubezpieczonych upraw rolnych o 10 % (o ok. 365 tys. ha) przy założeniu że po wzroście dopłat z 50 do 65 % w 2023 r. w porównaniu do 2015 r. wzrost powierzchni ubezpieczonych upraw wyniósł 30%, a w 2022 r. wzrost wyniósł 45%. Ponadto zapewni to ujednoczenie wysokości dopłat z dopłatami do składek ubezpieczenia od chorób zwierząt. Przyczyną spadku liczby ubezpieczonych w 2023 roku względem 2022 roku było mniejsze od zakładanego, zwłaszcza w sezonie jesiennym, zainteresowanie producentów rolnych dotowanymi ubezpieczeniami, na co miały wpływ niższe ceny skupu płodów rolnych.

Zgodnie z art. 76 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435/1) państwa członkowskie ograniczają dofinansowanie określonych w Planie Strategicznym dla WPR interwencji w zakresie zarządzania ryzykiem do poziomu nieprzekraczającego 70 % kosztów kwalifikowalnych. Na tej podstawie od początku 2024 r. dofinansowywane będą dopłaty do składek ubezpieczenia od ryzyka strat spowodowanych w produkcji zwierzęcej z powodu wystąpienia zakaźnych chorób zwierząt.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Najczęściej stosowanym rozwiązaniem jest obowiązkowe ubezpieczenie od określonych rodzajów ryzyka. Obowiązek może dotyczyć wszystkich gospodarstw rolnych, np. w Grecji w zakresie ubezpieczenia upraw i na Cyprze, lub tylko tych, które chcą korzystać z innych form pomocy państwa, np. z kredytów preferencyjnych (w USA, Indiach, Urugwaju, Izraelu czy Nigerii). Dotacje ze środków publicznych do stawek ubezpieczenia upraw i zwierząt stosowane są poza Polską w kilku krajach europejskich: w Portugalii, Austrii, Luksemburgu, Włoszech, Hiszpanii, Francji i Szwecji. Na rynku pojawiają się również ubezpieczenia indeksowane (*index insurances*), stosowane także w ubezpieczeniach przychodów, które są oparte o odpowiedni wskaźnik dla danego terytorium (np. gminy) - np. w Austrii.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Zakłady ubezpieczeń	Na terytorium RP działa lub może prowadzić działalność w zakresie ubezpieczeń grup 8 lub 9, tj. w grupach, które pozwalają na	Komisja Nadzoru Finansowego	Zakłady ubezpieczeń, które zawrą umowy ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich będą oferowały producentom rolnym ochronę ubezpieczenia upraw rolnych

	ubezpieczenie ryzyk wymienionych w ustawie o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich 391 podmiotów krajowych i zagranicznych. Jednakże projektowane przepisy w praktyce będą oddziaływały na zakłady ubezpieczeń, które zawrą z ministrem właściwym do spraw rolnictwa umowy w sprawie stosowania dopłat do składek z tytułu zawarcia z producentami rolnymi umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. (w 2024 r. w systemie uczestniczy 9 zakładów ubezpieczeń).		wchodzących w skład rozszerzonego katalogu upraw
Producenci rolni	1.317 tys. gospodarstw rolnych o pow. powyżej 1 ha użytków rolnych	Powszechny spis rolny 2020 r. – raport z wyników (GUS 2021)	Projektowana ustawa powinna przyczynić się do poprawy konkurencyjności gospodarstw rolnych, poprzez ograniczenie ryzyka utraty przez producentów rolnych przychodów na skutek wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Bezpośrednim efektem będzie zwiększenie ilości ha upraw rolnych ubezpieczonych przez producentów rolnych.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został przesłany do konsultacji publicznych z 21 dniowym terminem na zgłoszenie uwag do następujących organizacji:

1. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
2. Sekretariat Rolnictwa Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
3. Niezależny Samorządowy Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”,
4. Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”,
5. Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
6. Polska Federacja Rolna,
7. Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników,
8. Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych,
9. Krajowa Rada Izb Rolniczych,
10. Krajowa Izba Gospodarcza, Komitet Rolnictwa i Obrotu Rolnego,
11. Związek Zawodowy rolników „Ojczyzna”,
12. Związek Zawodowy Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni”,
13. Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich,
14. Krajowa Rada Spółdzielcza,
15. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych,
16. Związek Zawodowy Pracowników rolnictwa w RP,

pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	W ustawie budżetowej na 2024 r. na ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich została zaplanowana kwota 920 504 tys. zł w ramach części 32 – Rolnictwo, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rolnictwa, która została rozdysponowana na zakłady ubezpieczeń, z którymi MRiRW podpisał umowy.
---------------------	--

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Zgodnie z przepisami zmienianej ustawy minister właściwy do spraw rolnictwa zawiera z zakładami ubezpieczeń - które przedstawią ofertę wraz z ogólnymi warunkami i taryfą składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich - umowy w sprawie dopłat, określające kwoty dotacji na dopłaty do składek ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na dany rok w ramach środków przewidzianych na ten cel w ustawie budżetowej. Środki na dopłaty do składek ubezpieczeń zostaną przekazane do wysokości ustalonych w tych umowach, co oznacza, iż po wyczerpaniu limitu na dopłaty do składek, nie mogą być zawierane umowy ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich z producentami rolnymi z dopłatami do składek.</p> <p>W ustawie budżetowej na 2024 r. na ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich została zaplanowana kwota 920 504 tys. zł w ramach części 32 – Rolnictwo, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rolnictwa. Kwota ta została rozdysponowana na zakłady ubezpieczeń, z którymi MRiRW podpisał umowy.</p>
--	---

Projektowana zmiana nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa ponad kwotę zaplanowaną w ustawie budżetowej na 2024 r. oraz nie spowoduje skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przewiduje się że w 2024 r. kwota dopłat z budżetu państwa do składek producentów rolnych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia do upraw słonecznika, facelii, lnu i konopi włóknistych, bobowatych drobnonasiennych w uprawie jednorocznej, roślin zielarskich w uprawie jednorocznej, gorczycy i kukurydzy cukrowej wyniesie ok. 23,5 mln zł przy ubezpieczeniu powierzchni ok. 99,4 tys. ha. Biorąc pod uwagę wydatkowanie w 2023 r. na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich kwoty ok. 626 mln zł (ok. 55% planowanych wydatków) zwiększenie katalogu upraw, do których stosuje się dopłaty do składek oraz podniesienie maksymalnej wysokości dopłat z budżetu państwa do składek producenta rolnego z tytułu ubezpieczenia upraw i zwierząt gospodarskich z 65% do 70% spowoduje pełne wykorzystanie dopłat z budżetu państwa w kwocie ok. 48,3 mln zł z tytułu zwiększonego zakresu upraw i 62,3 mln zł z tytułu podwyższenia dopłat z 65 do 70% i zagwarantuje pełne wykorzystanie planowanych dotacji na ten cel w bieżącym roku.

Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa będących skutkiem funkcjonowania ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w latach 2017-2026 został wykazany w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2016 r. poz. 2181). Skutki dopłat do ubezpieczeń zostają na poziomie wykazanym w ww. ustawie.

Szczegółowe szacunkowe dane dotyczące upraw z tytułu upraw słonecznika, facelii, lnu i konopi włóknistych, bobowatych drobnonasiennych, roślin zielarskich, gorczycy i kukurydzy cukrowej przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Maksymalny plon z 1 ha (t)	Maksymalna cena (zł/t)	Maksymalna suma ubezpieczenia na 1 ha upraw (zł)	Powierzchnia upraw (ha)	50% powierzchni upraw (ha)	Składka ubezpieczenia przy stawce taryfowej 2% (zł)	Skutki dla budżetu państwa przy 65% dopłat z budżetu państwa (zł)
słonecznik	2,50	3 000,00	7 500,00	64	32	4 857	3 157

					766,72	383,36	504,00	377,60
facelia nasiona	4,00	11 000,00	44 000,00	37 019,83	18 509,92	16 288 725,20	10 587 671,38	
len nasiona	1,80	3 695,30	6 651,54	3 762,49	881,25	250 263,53	162 671,29	
konopie włókniste nasiona	2,60	23 000,00	59 800,00	1 800,63	900,32	1 076 776,74	699 904,88	
kukurydza cukrowa*	15,00	5 000,00	75 000,00	11 289,42	5 644,71	8 467 065,00	5 503 592,25	
gorczyca	1,58	2 664,80	4 210,38	29 803,95	14 901,98	1 254 860,74	815 659,48	
bobowate drobnonasienne nasiona	0,80	105,60	84,48	6 408,54	3 204,27	5 413,93	3 519,06	
uprawy zielarskie nasiona	1,50	6 108,00	9 162,00	43 948,31	21 974,16	4 026 544,16	2 617 253,71	
Razem				198 799,89	99 399,95	36 227 153,31	23 547 649,65	

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w tys. zł) ceny stałe z 2022 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	
	Zakłady ubezpieczeń – przychody z tytułu składek ubezpieczeń (wraz z dopłatą z budżetu państwa)	0	0	0	0	0	0	
	Gospodarstwa rolne i działy specjalne produkcji rolnej – koszty składek ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	Zakłady ubezpieczeń	Stosowanie dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia nowych upraw rolnych oraz zwiększenie intensywności pomocy dla producentów rolnych wpłynie na rozszerzenie zakresu działalności zakładów ubezpieczeń.						
	Producenci rolni	Zwiększenie poziomu dotacji do składek ubezpieczenia z 65 do 70 % oraz rozszerzenie katalogu upraw z dopłatami do składek umożliwi producentom rolnym zwiększenie powierzchni ubezpieczanych upraw rolnych oraz ilości ubezpieczanych zwierząt gospodarskich.						
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Poza powyżej wskazanym oddziaływaniem, wejście w życie projektowanej ustawy nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe. Wejście w życie projektowanej ustawy nie będzie miało również wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną osób niepełnosprawnych i osób starszych.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie projektowanej ustawy nie wpłynie bezpośrednio na rynek pracy, jednakże umożliwienie ubezpieczenia nowych gatunków roślin zapewni uzyskanie odszkodowań umożliwiających kontynuowanie produkcji w gospodarstwach rolnych poszkodowanych w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☒ inne: rolnictwo	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	---	---

Omówienie wpływu	Wejście w życie projektowanej ustawy wpłynie na zwiększenie ochrony ubezpieczeniowej upraw rolnych, a tym samym na zwiększenie dostępności do środków na wznowienie produkcji rolnej w przypadku szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne. W konsekwencji wpłynie na możliwość zapewnienia dochodów z prowadzonej działalności rolniczej.
------------------	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Zmiany zostaną włączone do oferty zakładów ubezpieczeń w zakresie ubezpieczenia upraw rolnych. Do Komisji Europejskiej zostanie zgłoszona zmiana do notyfikowanego programu pomocy nr SA.107026(2023/N). Przepisy zmienianej ustawy będzie można stosować od dnia ogłoszenia pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej o zgodności ze wspólnym rynkiem zmiany programu pomocy dotyczącego dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz częściowego dofinansowania odszkodowań wypłacanych producentom rolnym w związku z suszą (reasekuracja).

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Zakłada się, że wprowadzenie proponowanej zmiany wpłynie na zwiększenie powierzchni ubezpieczonych upraw rolnych w 2024 roku i w latach następnych. Powyższe oparto na założeniu, że zaproponowane w niniejszym projekcie zmiany ustawy spowodują wzrost zainteresowania producentów rolnych zawarciem umów ubezpieczenia upraw rolnych poprzez możliwość ubezpieczenia nowych gatunków roślin. W celu monitorowania realizacji zadania zastosowany będzie miernik - „powierzchnia ubezpieczonych upraw w stosunku do powierzchni gruntów ornych (%)”, który zakłady ubezpieczeń sprawozdają co pół roku.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)